

11) [Věta o identitě jako metafyzický předpoklad]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1982 \(rukopis\)](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1982 \(rukopis\)](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 11. 10. 1982
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 11. 10. 1982

11) [Věta o identitě jako metafyzický předpoklad]

Logika je založena na některých metafyzických předpokladech, především na větě o identitě: $A = A$ (v matematice, v symbolické logice, ve vědě). Má to dobrý smysl: má-li se věda zabývat nějakým předmětem, zkoumat jeho vlastnosti a důkladně jej popsat, musí si tento předmět nejprve co nejpřesněji vymežit, aby nepopisovala něco, co tímto předmětem už není. Jinými slovy řečeno, věda si musí svůj předmět definovat. Co je však předmětem vědy? Když definujeme předmět svého zájmu, definujeme své pochopení, své pojetí tohoto předmětu, a na základě tohoto svého pojetí potom rozhodujeme, zda konkrétní skutečnost, která se nám dostane pod ruku, je tímto předmětem, nebo nikoliv. Tak kupříkladu existuje v současné chvíli mnoho problémů při definování rodu *Rebutia* ve vztazích k rodům *Aylostera*, *Sulcorebutia*, *Pseudolobivia* a jiným. Chceme-li prozkoumat vlastnosti kaktusů náležících do rodu *Rebutia*, musíme mít nějaké měřítko, nějaké kritérium, podle něhož budeme moci v konkrétních případech rozhodnout, zda kaktus, který najdeme nebo dostaneme, patří, nebo nepatří do tohoto rodu. Ovšem naše pojetí, tj. naše definice rodu může být vyhovující, anebo nevyhovující; může se ukázat, že podle ní nepatří do rodu *Rebutia* kaktusy, které z mnoha důvodů (které jsou ovšem zase především taxonomické povahy, tj. souvisejí s naším širším pojetím např. čeledi, ale také s pojetím taxonomických metod atd.) bude lépe považovat za rebucie než za jiné rody. V tom případě musíme změnit své pojetí, své vymezení, svou definici rodu *Rebutia*. Co to znamená? Zřejmě to, že definujeme rod *Rebutia* jako intencionální předmět, a nikoliv jako skutečnost. Pojmové vymezení předmětu rozhovoru nebo zkoumání, které ve filosofii rozvinul zejména Sókratés, jak to známe z Platónových dialogů, bylo chápáno – mylně – jako uchopení samotné skutečnosti. A teprve za tohoto předpokladu dává vůbec smysl otázka, co je vlastně uprostřed proměnlivé skutečnosti tím, co „je“ skutečnost sama, tj. tím, co trvá (resp. co je společné různým partikulárním skutečnostem). A to je základem metafyzické interpretace logické věty o identitě. Oprávněným požadavkem vědy (a vůbec přesného myšlení) je identita intencionálního předmětu. Metafyzická extrapolace je právě „metafyzikou“. A pro ni platí teze, že mezi intencionálním předmětem a skutečností je rozdíl, „difference“.

Písek, 11. 10. 82

821011